

הכנסת העשרים וחמש

יוזם : חבר הכנסת אלון שוסטר

פ/5478/25

הצעת חוק דרישת פירוט מקורות רכוש בלתי מוסבר מאדם הפעיל בארגון פשיעה, התשפ"ה–2025

הגדרות 1. בחוק זה –

"ארגון פשיעה" – כהגדרתו בסעיף 1 לחוק המאבק בארגוני פשיעה ;

"גביית דמי חסות" – כהגדרתם בסעיף 428א לחוק העונשין, התשל"ז–1977¹ ;

"חוק המאבק בארגוני פשיעה" – חוק המאבק בארגוני פשיעה, התשס"ג–2003² ;

"מחזיק" – לרבות הנאמן, היוזם או הנהנה בנאמנות בה מוחזק הרכוש ;

"מקורות הכנסה חוקיים ידועים" – מקורות הכנסה, ובלבד שהושגו כדין על פי חוקי המדינה שבה צמחה ההכנסה ;

"פעיל בארגון פשיעה" – כמשמעותו בסעיף 2 לחוק המאבק בארגוני פשיעה ;

"רכוש" – מקרקעין, מיטלטלין, כספים וזכויות, לרבות רכוש שהוא תמורתו של רכוש כאמור, וכל רכוש שצמח או שבא מרווחי רכוש כאמור ;

"שליטה" – לאדם יש שליטה אפקטיבית ברכוש, אם מכלל הנסיבות סביר להסיק כי התקיים לגביו אחד מאלה –

(1) האדם מפעיל או יכול להפעיל שליטה ישירה או עקיפה על הרכוש, לרבות אם הרכוש נמצא אצל צד שלישי ואדם מימן את רכישתו, או שהעביר את הרכוש לצד השלישי ללא תמורה או בתמורה הנמוכה באופן משמעותי משוויו בשוק ;

(2) האדם זכאי לרכוש שליטה ישירה או עקיפה על הרכוש ;

(3) לעניין תאגיד – בתאגיד תחשב שליטה אם התקיים האמור בהגדרת "אמצעי שליטה בתאגיד" בסעיף 1 בחוק איסור הלבנת הון,

¹ ס"ח התשל"ז, עמ' 226.
² ס"ח התשס"ג, עמ' 502.

2. צו לפירוט מקורות רכוש בלתי מוסבר

(א) בית המשפט המחוזי רשאי, לבקשת קצין משטרה בדרגת סגן ניצב ומעלה, להוציא צו לפירוט מקורות רכוש בלתי מוסבר לגבי כל רכוש של אדם (להלן – הצו), אם שוכנע כי קיים חשד סביר כי האדם פעיל בארגון פשיעה ומעורב, במישרין או בעקיפין, בגביית דמי חסות, ובלבד שניתנה לאדם ההזדמנות לטעון את טענותיו בכתב או בעל פה, וכי נתקיימו תנאים אלה:

(1) בבעלות האדם רכוש בשווי של 150,000 שקלים חדשים לפחות, בין בפריט רכוש אחד ובין בכמה פריטים המצטברים לסכום האמור, שבעניינו נתבקש הצו, או שהוא מחזיק, שולט, או מממן רכוש כאמור;

(2) שוכנע בית המשפט כי מקורות ההכנסה החוקיים הידועים של האדם אינם מספקים לשם השגת הרכוש; לעניין זה, יתחשב בית המשפט בכל משכנתה, הלוואה או סוג אחר של בטחונות שעשוי היה להיות זמין לאדם לצורך רכישת הרכוש ושנרשמו כדין ברישום המתנהל על פי דין, וכן יראו אדם כמי שהשיג את הרכוש לפי שוויו בשוק אלא אם הוכיח אחרת.

(ב) צו כאמור בסעיף קטן (א) יכלול דרישה מהאדם לפרט את זיקתו לרכוש, עלות הרכוש ואופן המימון ששימש לרכישתו; בצו, יפרט בית המשפט את העובדות והטעמים המהווים יסוד למתן הצו, וכן את הפרטים הבאים:

(1) פרטי המשיב;

(2) לעניין רכוש המוחזק בידי צד שלישי – יכלול הצו את פרטי הצד השלישי;

(3) לעניין רכוש המוחזק בהסדר נאמנות – יכלול הצו את פרטי הסכם הנאמנות וזהותם ופרטיהם של יוזם הסכם הנאמנות, הנאמן והנהנים;

(4) בית המשפט רשאי לכלול בצו דרישה להמציא מסמכים ומידע נוספים.

(ג) הוציא בית המשפט צו, יגיש האדם את תשובתו לצו בתקופה שקבע בית המשפט ושלא תעלה על 30 ימים; ואולם, רשאי בית המשפט להאריך את התקופה, מטעמים שיירשמו, לתקופות נוספות של 15 ימים, ובלבד שסך כל התקופות לא יעלו על 120 ימים; בית המשפט רשאי לקבוע תקופה שונה לכל פריט רכוש שבעניינו הוציא את הצו; להלן, "משיב" – אדם המוסר תשובתו לצו.

³ ס"ח התש"ס, עמ' 293.

(ד) הצהרה שמסר משיב בתשובה לצו לפירוט מקורות רכוש בלתי מוסבר, לא תשמש כנגדו כראייה בהליך פלילי, אלא לצורך הליך חילוט לפי חוק זה או כל חוק אחר, וכן לצורך העמדה לדין בשל עבירה לפי סעיף 7.

3. בקשת הצו מבית המשפט

(1) פירוט או תיאור של הרכוש שבגינו התבקש הצו;

(2) פרטיו של בעל הרכוש, המחזיק ברכוש או השולט ברכוש.

4. סמכות עניינית ומקומית

(א) בית המשפט המוסמך להוציא את הצו הוא בית המשפט המחוזי שבאזור סמכותו נמצא הרכוש המפורט בצו או חלקו; היה לבית המשפט סמכות להוציא צו ביחס לחלק מהרכוש, הוא בעל סמכות להוצאת צו ביחס לכלל הרכוש המפורט בצו.

(ב) לא ניתן לשייך את הרכוש לאזור שיפוט, תוכרע הסמכות המקומית בהתאם למקום מגוריו של המשיב; אם מדובר במשיב זר, תינתן הסמכות לבית המשפט המחוזי בירושלים, בית המשפט המחוזי בתל אביב או בית המשפט המחוזי במרכז.

5. רכוש בר חילוט

הוציא בית המשפט צו כאמור בסעיף 2, והתקיימו אחד מאלה לעניין רכוש שיש למשיב זכות בו, יהיה הרכוש בר חילוט לעניין סעיף 11:

(1) המשיב לא השיב לצו, ללא הסבר סביר, או לא מילא אחר דרישות הצו, עד מועד הגשת התשובה כאמור בחוק זה;

(2) בית המשפט קבע כי תשובת המשיב, לרבות מסמכים שצירף כנדרש בצו, כללה עובדות כוזבות בעניין מהותי ושאלמלא עובדות אלו, אין הסבר סביר למקורות הרכוש או חלקו.

6. הודעת הרשות החוקרת לאחר שמילא המשיב אחר דרישות הצו

מילא המשיב אחר דרישות הצו עד תום התקופה להגשת תשובה, תגיש הרשות החוקרת הודעה לבית המשפט, תוך 60 ימים, כמפורט להלן, ותמסור על כך הודעה למשיב:

(א) שוכנעה הרשות החוקרת כי זכויות המשיב ברכוש נרכשו כדין, תודיע על כך לבית המשפט, ולא יחולט הרכוש לפי חוק זה.

(ב) שוכנעה הרשות החוקרת כי חלות הוראות סעיף 5 ואין צורך בחקירה כדי לברר את העובדות שפורטו בתשובה – תודיע על כך לבית המשפט ולמשטרה, בפירוט נימוקיה; הוצא צו זמני לפי סעיף 9, ימשיך הצו לעמוד בתוקפו עד להחלטה אחרת של בית המשפט.

(ג) שוכנעה הרשות החוקרת כי נדרשת חקירה כדי לברר את העובדות

- שפורטו בתשובה, תודיע על כך למשיב ולבית המשפט ותפעל לבירור העובדות כאמור, תוך 90 ימים מהגשת ההודעה לבית המשפט כאמור; הוצא צו זמני על רכוש לפי סעיף 9, ימשיך לעמוד בתוקפו עד להחלטה אחרת של בית המשפט.
7. עונשין
משיב לצו לפירוט מקורות רכוש בלתי מוסבר המוסר הצהרה בתשובה בדיעה שהיא כוזבת או מטעה ביחס לפרט מהותי – דינו מאסר שלוש שנים.
8. חומר מודיעיני
המשטרה רשאית להציג לבית המשפט ראיות חסויות לצורך ביצוע חוק זה.
9. צו זמני
(א) הוגשה בקשה לצו לפירוט מקורות לרכוש בלתי מוסבר לפי סעיף 2 או בקשה לצו חילוט לפי סעיף 11, יהיה רשאי בית המשפט, על פי בקשת קצין משטרה בדרגת סגן ניצב ומעלה, להוציא צו זמני כדי להבטיח את חילוט הרכוש (להלן – צו זמני).
- (ב) ניתנה תשובה לבקשה לצו, רשאי בית המשפט, לבקשת הרשות החוקרת, להאריך את תוקפו של הצו הזמני כדי לבחון את תשובת המשיב או כדי לבצע פעולות חקירה לבחינת התשובה.
- (ג) לא ניתנה תשובה עד תום התקופה הקבועה לכך, רשאי בית המשפט, לבקשת הרשות החוקרת, להאריך את תוקפו של הצו הזמני, עד להחלטה בבקשת החילוט.
- (ד) בית המשפט רשאי להאריך את הצו הזמני כאמור בסעיפים קטנים (ב) ו-(ג) לתקופות נוספות, שלא יעלו על שלושה חודשים כל אחת.
10. סייגים לצו זמני
בית המשפט לא יצווה על חילוט רכוש בצו זמני כאמור בסעיף 9 אלא אם כן נוכח שלבעל הרכוש שיחולט ולבני משפחתו הגרים עמו יהיו אמצעי מחיה סבירים ומקום מגורים סבירים.
11. חילוט אזרחי
(א) שוכנע בית המשפט כי רכוש הוא רכוש בר חילוט כאמור בסעיף 5, רשאי הוא לצוות על חילוטו, בהליך אזרחי, גם אם לא הואשם או לא הורשע אדם בעבירה על פי חוק זה.
- (ב) שר המשפטים, באישור הועדה לביטחון לאומי, יקבע בתקנות הוראות בדבר סדרי דין בענין בקשה לצו חילוט, הליכים לשמיעת התנגדויות לחילוט, בקשה למתן סעדים לשמירת רכוש, סעדים זמניים, עיון חוזר, ערעור, וכן הוראות בדבר הדרכים למימוש החילוט, לניהול הרכושים ולמתן הודעות לטוענים לזכות ברכוש.
12. סייגים לחילוט אזרחי
(א) בית המשפט לא יצווה על חילוט רכוש לפי סעיף 11, אם הוכיח מי שטוען לזכות ברכוש, שרכש את זכותו ברכוש בתמורה ובתום לב ובלי שיכול היה לדעת כי הרכוש הושג ממקור לא חוקי.
- (ב) בית המשפט לא יצווה על חילוט רכוש לפי סעיף 11, אלא אם כן נוכח

שלבעל הרכוש שיחולט ולבני משפחתו הגרים עמו יהיו אמצעי מחיה סבירים ומקום מגורים סבירים.

13. תחולת תקנות סדר הדין האזרחי על ההליכים לפי חוק זה יחולו תקנות סדר הדין האזרחי, לרבות הליכי ערעור, בשינויים המחויבים, למעט הליך גילוי מסמכים.
14. הליך פלילי אין בקיומו של הליך פלילי כנגד המשיב כדי למנוע יישומו של חוק זה.
15. ניהול הרכוש המחולט והשימוש על רכוש המפורט בצו החילוט ובצו הזמני יחולו הוראות סעיף 36(א) לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973.⁴
- בו
16. הוכחת העובדות והתנאים לצורך חילוט לפי חוק זה, תיעשה ברמה ההוכחה והתנאים הנדרשים הנדרשת במשפט אזרחי. לצורך חילוט
17. אדם שהגיע אליו מידע לפי הוראות חוק זה תוך כדי מילוי תפקידו או במהלך עבודתו, ישמרנו בסוד, לא יגלה אותו לאחר ולא יעשה בו כל שימוש, אלא לפי הוראות חוק זה או לפי צו בית משפט; העובר על הוראות סעיף קטן זה, דינו – מאסר שלוש שנים או קנס כאמור בסעיף 61(א)(3) לחוק העונשין.
18. תיקון חוק המאבק בארגוני פשיעה, התשס"ג-2003, בסעיף 17(א), במקום "פלילי" יבוא "אזרחי".

ד ב ר י ה ס ב ר

בשנת 2017, בריטניה חוקקה את Unexplained Wealth Order, המחייב אדם החשוד באופן סביר במעורבות בפשיעה חמורה, או כקשור לאדם המעורב בפשע חמור, להסביר את מהות והיקף העניין שלו ברכוש מסוים ולהסביר כיצד הוא הושג, כאשר יש יסוד סביר לחשוד שההכנסה הידועה של האדם שהושגה כדין לא תספיק כדי לאפשר לו להשיג את הרכוש. אם המשיב לא יעמוד בכך, חלה חזקה הניתנת להפרכה לפיה הרכוש הנוגע לו בר-השבה, כלומר כפוף לחילוט אזרחי. במדינות מערביות נוספות ישנן חוקים דומים, שמטרתם להילחם בהון השחור ובפשיעה המאורגנת שהפכה להיות יותר ויותר מתוחכמת. לפיכך, מוצע לאמץ הסדר דומה גם בישראל. בנוסף, מוצע לתקן את חוק המאבק בארגוני פשיעה, התשס"ג-2003, כך שלצורך חילוט רכוש הקשור לעבירה המנויה בפרק ב' בחוק, כגון פעילות בארגון פשיעה או עבירה במסגרת ארגון פשיעה, או חילוט רכוש הקשור אל ארגון פשיעה, רמת ההוכחה תהיה זו שנדרשת במשפט האזרחי. הצעת חוק זהה הונחה על שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חבר הכנסת צביקה פוגל (פ/4874/25). הצעת החוק זהה לפ/4874/25 ולפיכך לא נבדקה מחדש על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
י"ב בשבט התשפ"ה (10.02.2025)

⁴ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 27, עמ' 526.